ساخته شود که خوشبختانه ساخته نشد. همین الان میلیاردها تومان هزینه صرف شده است برای واحدهای مسکونی بینالود که خالی مانده‌اند و پول زیادی از بیت‌المال به دلیل همین تخمین نادرست، هدر رفته است. در طرح مهرازان نه با هدف ترافیکی که با هدف توسعه مشهد و تخمین جمعیت ۵میلیونی، محدوده مشهد تا ارتفاعات جنوبی کشیده و خطی به نام کمربند در این ارتفاعات، ایجاد شد. جالب اینکه در مطالعات مهرازان تنها استدلال برای ایجاد پروژه کمربندی جنوبی، توسعه مشهد بود و کاربری‌های چسبیده به حریم ۵۰متری کمربند ادامه یافت. بعد از مدتی متوجه شدند که اشکال تخمین جمعیت برای توسعه مشهد رخ داده است، لذا طرح مهرازان باید اصلاح شود. مشاور سوم طرح جامع مشهد، یعنی فرنهاد، شروع به مطالعه کرد اما از آنجایی که توسعه اراضی محدوده کمربندی جنوبی نه برای مردم که برای نهادهای دولتی هدف‌گذاری شده بود، مشاور فرنهاد اصلا اجازه تغییر در مطالعات قبلی و اجازه نظر دادن را نیافت و همان مطالعات قبلی، تثبیت شد. در اتفاقی دیگر، در سال‌های ۸۴ و ۸۵ با طرح تفصیلی مجزایی که مصوب شورای‌عالی شهرسازی بود، بسیاری از اراضی حاشیه شمالی کمربند جنوبی را گرفتند. یعنی اراضی زکریای یک، زکریای ۲، آبشار یک و آبشار ۲. حالا در این میان چه اتفاقی افتاد؟ اینکه اراضی زکریا و آبشار مسیر دسترسی می‌خواهند و این شد که با کمربندی جنوبی به بهانه ترافیکی، مسیر دسترسی به اراضی مدنظر ایجاد شود. سال ۸۶ من خودم در آن جلسه بودم که مقام معظم رهبری خاطره‌ای از سفرها و کوه‌نوردی‌ها تعریف کردند و با اشاره به ارتفاعات مشهد فرمودند که جلوی این دست‌اندازی‌ها را بگیرند، ولی توجهی نشد؛ با این استدلال که این‌ها قانون مصوب شورای‌عالی شهرسازی را دارند. دوباره سال ۹۳ مقام معظم رهبری یک سخنرانی در تهران کردند که هم به بحث دست‌اندازی به ارتفاعات پایتخت و هم به دست‌اندازی به ارتفاعات مشهد اشاره کردند و گفتند که این‌ها را جرم‌انگاری کنید. مگر «مردم» بودند که در ارتفاعات جنوبی ساخت‌وساز می‌کردند که باید جلوی آن‌ها گرفته می‌شد؟ بیش از ۹۴درصد تملک‌های محدوده ارتفاعات جنوبی، مربوط به دستگاه‌های مختلف دولتی است. اتفاقا من خیلی به مطالعات زیست‌محیطی این پروژه اصرار ندارم. در این پروژه، مطالعات پیوست اقتصادی کجاست؟ مطالعات نسبت اینجا با پهنه‌بندی حریم مشهد کجاست؟ مطالعات جامع شهرسازی این محدوده کجاست؟ اصلا وجود ندارد. پس ما سازوکاری داریم که اگرچه یک شکل قانونی دارد، برپایه نظر جمعی متخصصان که احداث این کمربند را نادرست می‌دانند، یک فساد قانونی رخ داده است؛ از جنس فسادی که قانون دربرابر نظر بیشتر متخصصان، ایستاده است.

شهرآرا: آقای سهیلی! با توجه به اینکه اجرای پروژه کمربندی جنوبی به شورای چهارم برمی‌گردد و جنابعالی از سازوکار تصمیم‌گیری برای این پروژه به‌درستی یاد کردید، نظرهای انتقادی آقای شعرباف و فساد قانونی‌ای که مطرح کردند را، چقدر درست می‌دانید؟

سهیلی: فرض کنیم متخصصان، مخالفِ روال قانونی پروژه‌ای باشند، آیا این اسمش فساد قانونی است یا نارسایی قانون یا اختلاف دیدگاه؟ فساد در جایی است که سوءنیتی در کار باشد و بخواهیم قانون را دور بزنیم. ولی اگر اختلاف‌نظر وجود داشته باشد، فساد معنایی ندارد.

همین متخصصان وقتی در مقام اجرایی و تصمیم‌گیری قرار می‌گیرند، طور دیگری نظر می‌دهند که کم نداشته‌ایم؛ به‌طور مثال دبیر سابق شورای‌عالی شهرسازی، حالا شهردار تهران شده است. آیا دیگر در تهران، تخلف ساخت‌وساز رخ نمی‌دهد؟ آیا مسائلی که ایشان روی آن‌ها انگشت می‌گذاشت و به آن اصرار می‌ورزید، در حوزه ساخت‌وساز تهران رفع شده است؟ اگر واقعا یک معجزه رخ داده است، ما دست ایشان را می‌بوسیم. ایشان به‌عنوان کسی که مخالف خیلی از روندها در شهرسازی بوده، وقتی در مقام اجرایی و تصمیم‌گیری مدیریت شهری قرار گرفته است، می‌بیند که ناچار است برای مدیریت شهری، برخی تصمیم‌ها را اجرایی کند. درمورد وضعیت مشهد هم همین‌طور است. متخصصان یک‌طرفه صحبت می‌کنند، لذا اسم این را فساد قانونی نگذاریم، بگوییم نقص یا نارسایی قانون یا هر چیز دیگری؛ چون سوءنیتی در کار نبوده است.

شعرباف: بله، ما در جاهایی اختلاف‌نظر داریم که اسم آن را فساد قانونی نمی‌گذاریم و اختلاف دیدگاه است اما در مورد ارتفاعات جنوبی رسما فساد قانونی وجود داشته است. یکی از معاونان استانداری که هم‌زمان دبیر کمیسیون ماده۵ نیز بوده و کسی است که مجوز تغییر کاربری‌ها را در ارتفاعات جنوبی داده، خودش رئیس هیئت‌مدیره یکی از شرکت‌های ساخت‌وساز در ارتفاعات جنوبی بوده است. آقای سهیلی! اگر اسم این فساد قانونی نیست، پس چیست؟ کسی که می‌خواهد در ارتفاعات جنوبی، اراضی زکریا را بسازد، حتما به مسیر دسترسی نیاز دارد. شما می‌گویید که شورای چهارم جلوی ساخت‌وسازها در اراضی زکریا را گرفت؛ من نمی‌گویم که این ادعا درست نیست. شما بروید به شهادت گوگل‌مپ همین الان این اراضی را ببینید. ببینید شرکتی که پشتوانه آن معاون استاندار بوده است، چقدر در این اراضی ساخت‌وساز کرده است. وقتی در جلسات نقد می‌کنیم، مشاور می‌گوید ما هم نظرمان این است که مثلا تپه اراضی زکریا در محدوده ارتفاعات جنوبی حفظ شود اما وقتی در سال ۸۵ طرح این مناطق را برده‌اند و از شورای‌عالی شهرسازی مجوز گرفته‌اند، حالا می‌گویند ساخت‌وساز ما مجوز قانونی دارد. می‌گویند حق مکتسبه فلان ارگان است و نمی‌شود کاری کرد. می‌پرسیم چرا، می‌گویند توافقاتی در اراضی جنوبی بوده است. این زمین را داده‌اند، آن زمین را گرفته یا مجوزهایی را گرفته‌اند. اسم این دیگر، اختلاف‌نظر کارشناسی نیست. اسم این، فساد قانونی است و حتما منافع مالی و سوءنیت‌ها پشت‌سر این محدوده جنوبی بوده است. برای رسیدن به این ساخت‌وسازها نیاز به دسترسی داشتند. خب چه چیزی برای آن‌ها بهتر از پروژه کمربند جنوبی می‌توانست باشد تا هم دسترسی مسیر ایجاد شود و هم ارزش زمین‌هایشان افزایش یابد؟

موحدی‌زاده: آقای شعرباف! اگر شما معتقد هستید که در پروژه کمربند جنوبی فساد قانونی صورت گرفته است، یا باید تلاش کنید از طریق مجلس جلوی این فساد را بگیرید یا به نمایندگان فعلی طرح بدهید و آن‌ها این طرح را پیگیری کنند. مکانیسم قانون که فقط ما نیستیم. فیلترهای مختلفی در طرح‌های جامع و تفصیلی وجود دارد که دست مدیریت شهری را هم می‌بندد. خودمان هم گاهی منتقد هستیم اما صرفا درباره پروژه کمربندی جنوبی در دوره شورای پنجم، تابع قانون بوده‌ایم. در این پروژه اسناد فرادستی به حد کافی وجود دارد ولی زیان‌های توقف را هم در جلسات خودمان و هم برای افکار عمومی می‌گوییم. قطعا هر پروژه‌ای فوایدی دارد و در کنار آن زیان‌هایی نیز ممکن است داشته باشد.

شعرباف: من نمی‌گویم هر کسی و هر مدیریتی که در پروژه کمربند جنوبی دخیل بوده، فساد قانونی کرده است؛ نظر من این است که در این پروژه هم مثل برخی دیگر از پروژه‌ها نظیر طرح نوسازی‌وبهسازی بافت پیرامون حرم مطهر رضوی، فساد قانونی یکی از عوامل پیشران است.

موحدی‌زاده: شما می‌گویید در پروژه کمربندی جنوبی احتمالا فساد قانونی رخ داده است؟

شعرباف: نه، اینجا در مورد پروژه کمربندی جنوبی مشهد، صحبت از احتمال فراتر است و قطعیت در فساد قانونی وجود دارد. نکته دیگر این است که وقتی ما محفلی قانونی مثل شورای حفظ حقوق بیت‌المال را داریم و می‌توان در این شورا برای پروژه کمربندی جنوبی تصمیم گرفت، چرا در ستاد تدبیر استانداری که محفل قانونی برای تصمیم‌گیری درباره این پروژه نیست، تعیین تکلیف می‌شود؟ چطور یک مصوبه قانونی را ستادی تصویب می‌کند که خود این ستاد، محفل قانونی ندارد؟ در مصوبه این ستاد برای ایجاد طرح کوه‌پارک، انتقاد ما بیشتر از اینکه به خود طرح کوه‌پارک باشد، به محل تصویب این طرح است. اینکه چرا طرح در ستاد تدبیر مصوب شده است؟ ستادی که محفل قانونی برای این پروژه ندارد. آیا ستاد تدبیر می‌تواند موازی با کمیسیون ماده۵ مصوبه بدهد یا اینکه یک ستاد مشورتی است؟ حرف ما این است که طرح کوه‌پارک برگردد و در شورای حفظ حقوق بیت‌المال یا در کمیسیون ماده۵ بررسی و تصویب شود، نه در این ستاد غیرقانونی به نام ستاد تدبیر.

شعرباف: حرف ما در پروژه کمربند جنوبی این نیست که اینجا رها بماند و خاک بخورد؛ تاکید ما بازطراحی و تغییر کاربری از شریان ترافیکی به منطقه اکوپارک و حفظ منابع طبیعی است.

موحدی‌زاده: برای ما مهم بود که به حرف سمن‌ها گوش کنیم. حرف‌های آن‌ها را بشنویم و درنهایت به یک درک مشترک برسیم. این درک مشترک، همان طرح کوه‌پارک بود که به آن رسیدیم.

موحدی‌زاده: آقای شعرباف! ما به‌عنوان عضو شورا در ستاد تدبیر نیستیم تا از این طریق، طرح کوه‌پارک را آنجا برده و مصوب کرده باشیم. ما نه مدافع ستاد تدبیر هستیم و نه مخالف آن. برای ما به‌عنوان عضو شورای شهر، این راه وجود دارد که برای حل مسائل شهری با استانداری در تعامل و همکاری باشیم. دستگاه‌هایی مثل دادگستری عضو این ستاد هستند، ضمن اینکه اینجا صحبت از پروژه کمربندی‌جنوبی و تصمیم‌گیری برای ۵/۵ کیلومتر اول آن، با هدف اجرای طرح کوه‌پارک بوده و برای کل ارتفاعات جنوبی، تصمیمی گرفته نشده است.

شعرباف: امکان تفکیک پروژه کمربند جنوبی مشهد از ارتفاعات شهر، وجود ندارد. اینکه بگوییم یک پروژه ترافیکی به نام کمربندجنوبی داریم اما تاثیری بر ارتفاعات شهر نمی‌گذارد، صحیح نیست و اینکه بگوییم ما پروژه کمربند جنوبی را به هر قیمتی اجرا می‌کنیم و بعد برای سایر مسائل آن تصمیم می‌گیریم، راه غلطی است. اتفاقا اکنون محمل قانونی برای تغییر وضعیت پروژه کمربندی‌جنوبی وجود دارد. اگر نخبگان شهر، کارشناسان حوزه شهرسازی، دوستداران محیط‌زیست و مطالعات مختلف، اتفاق نظر دارند که اینجا باید به‌عنوان فضای اکوپارک حفظ شود، امکان‌پذیر است. چرا باید بگوییم چون در این پروژه ۲۰۰ میلیارد تومان هزینه شده است، حتما باید ادامه یابد؟ مطالعه‌ای انجام دادم برمبنای تراز مالی و فیزیکی که مشاور شهرداری ارائه کرده است. در طرح تفصیلی جنوب‌غربی به قیمت سال ۹۸ اگر پروژه کمربند جنوبی را در ۲۷کیلومتر بخواهند تکمیل و اجرا کنند، باتوجه‌به تملک‌های موردنیاز و هزینه اجرای آن، حداقل به ۲هزار و ۵۰۰میلیارد تومان هزینه نیاز است. حال سؤال این است که اگر اینجا این همه نظر نخبگانی و کارشناسی و مطالعات مختلف، ایجاد کمربند جنوبی را مضر و غلط می‌دانند، با چه منطقی باید بگوییم ۲۰۰میلیارد تومان هزینه شده و حیف است؟ و بگوییم که باید ۲هزار و ۵۰۰میلیارد تومان دیگر هم هزینه کنیم؟ یعنی بیش از ده‌برابر برای این پروژه هزینه کنیم.

سهیلی: درمورد بحثی که آقای شعرباف مطرح کردند، با اشاره به طرح فرنهاد، نکته‌ای را باید بگویم؛ اینکه ما ناچار هستیم همه ابعاد و نیازهای شهر را با هم و در کنار هم درنظر بگیریم. وقتی می‌خواهیم برای شهر تصمیم بگیریم، باید نگاه مسئله‌محور داشته باشیم. از این نظر، طرح فرنهاد گامی روبه‌جلو برای مشهد بود. رویکردش مسئله‌محور بود ولی این تلاش ادامه پیدا نکرد. متاسفانه حتی دربین برخی مدیران نیز نگاه مسئله‌محور نداریم. برخی مدیران معتقدند فقط باید همین وظایفی را که به آن‌ها محول شده است، انجام دهند و دنبال دردسر هم نباشند؛ چراکه نگاه مسئله‌محور، مسئولیت‌زاست. حالا ما باید چه می‌کردیم؟ مشهد، بالاخره یک کمربندی می‌خواهد یا نمی‌خواهد؟ اگر نیاز به کمربندی دارد و نقطه فعلی جانمایی آن مناسب نیست، پس کدام نقطه از شهر مناسب این کمربندی است؟ و اینکه اگر منتقدان می‌گویند کمربندی مضر است، آیا صرف ایجادِ یک کمربندی را مضر می‌دانند یا تخریب‌های صورت گرفته برای ایجاد آن و تغییر کاربری‌هایی را که ممکن است در آینده در محدوده کمربند رخ دهد؟ باتوجه‌به اینکه با پدیده‌ای به نام جنگل ابر مواجه نیستیم که از وسط آن یک کمربند کشیده باشیم و درواقع داریم در یک دشت، این کمربندی را اجرا می‌کنیم، معتقدم به‌خاطر آسیب‌های احتمالی نباید صورت‌مسئله «نیاز به کمربندی» را پاک کنیم. شورای چهارم که عملیات کمربند جنوبی را اجرا کرد، درباره کاربری‌ها خیلی حساس بود. حرف این است که اگر می‌توانیم جلوی بلندمرتبه‌سازی در محدوده کمربند جنوبی را بگیریم و کاربری‌ها را مدیریت کنیم، نباید اصل ضرورت این پروژه را نادیده بگیریم. ما باید کار را انجام دهیم و درعین‌حال از آسیب‌ها جلوگیری کنیم. منتقدان می‌گویند پروژه کمربندی غلط است. انتقاد تنها که راهگشا نیست، گزینه پیشنهادی چه دارند؟

شعرباف: به‌عنوان یک شخص خاص، نمی‌توانم برای یک شهر گزینه جایگزین پروژه کمربند جنوبی پیشنهاد بدهم و تصمیم بگیرم. روال رسیدن به یک گزینه پیشنهادی و جایگزین برای پروژه کمربند جنوبی، در قانون تعبیه شده است. ما منتقدان، متخصصان، سمن‌ها، کارشناسان حوزه شهری و... حرفمان را درباره پروژه کمربند جنوبی منتقل کرده‌ایم و درنهایت به یک مشاور طرح تفصیلی رسیده‌ایم که بنا بوده است برمبنای اسناد کلی و با نگاهی جامع به راه‌حلی برسد. اگر آقای سهیلی می‌گویند گزینه جایگزین کمربند جنوبی چیست، همین مشاور طرح تفصیلی بهترین مرجع برای این کار است. یکی از نظام‌های موجود در طرح تفصیلی، نظام حرکت و دسترسی است که با نسبت‌سنجی و درنظر گرفتن تمام جوانب، می‌تواند به یک جایگزین برای کمربند جنوبی برسد، کما اینکه مطالعات گذشته درباره این بحث موجود است و همین الان مشاور آتک بیاید و طرح بدهد. اصل بنای گرفتن مشاور آتک هم این بود که هر معاونتی برای خودش در محدوده ارتفاعات جنوبی، برنامه عملیاتی نچیند. یک معاونت بگوید من آنجا دهکده حیوانات راه می‌اندازم. معاونت دیگر برود آنجا بگوید می‌خواهم تله‌کابین ایجاد کنم. برای اینکه این موازی‌کاری‌ها جمع شود، باید یک مشاور کلی طرحی را پیشنهاد دهد. من نزدیک به ۳۰جلسه در جلسات همین مشاور بودم. بالاخره هر شریانی در شهر فوایدی دارد اما باید به این نکته توجه کنیم که چه چیزی را با پروژه کمربند جنوبی به‌دست می‌آوریم و چه چیزی را از دست می‌دهیم. مبنای طرحی که آقای شهردار در شرایط فعلی برای پروژه کمربند جنوبی انتخاب کردند، یعنی یک اکوپارک و بارگذاری بسیار پایین و چیزی شبیه کوهستان پارک خورشید طرح دفاع‌پذیری است، نه مثل بوستان کوهسنگی با بارگذاری‌های سنگین و متعدد.

حرف ما در پروژه کمربند جنوبی این نیست که اینجا رها بماند و خاک بخورد. تاکید ما، بازطراحی و تغییر کاربری از شریان ترافیکی به منطقه اکوپارک و حفظ منابع طبیعی است. این فقط حرف ما هم نیست، هم طرح مطالعاتی وجود دارد و هم نظر متخصصان و کارشناسان.

موحدی‌زاده: یک رویکرد ما در مدیریت شهری باید این باشد که به مسئله‌یابی فکر کنیم. این را که مسائل شهر چه هستند و برای هر کدام از آن‌ها چه اقدامی می‌شود، باید به‌صورت عملی انجام داد. اگر بنا به تئوریک و حرف زدن درمورد مسئله‌های شهر باشد، خیلی چیزها را می‌توان در بهترین شکل گفت اما باید ببینیم در عمل، چه گزینه‌ای را می‌توان اجرا کرد. ما به این نتیجه رسیده‌ایم که امکان تکمیل و اجرای پروژه کمربندجنوبی، اکنون وجود ندارد و اصراری هم نداریم که ادامه پیدا کند. پروژه کمربندی جنوبی را دست‌کم در شورای پنجم ادامه نخواهیم نداد؛ هر چند وقتی به دوره ما رسید، جلوی آن را گرفتند.

سهیلی: برای اینکه شائبه سیاسی پروژه کمربند جنوبی رفع شود که در دوره شورای چهارم، دادستانی با اجرای پروژه کاری نداشت و در شورای پنجم جلوی آن را گرفت، این نکته را یادآوری می‌کنم که دادستانی در شورای چهارم هم به پروژه ورود یافت و مخالفت خودش را اعلام کرد.

موحدی‌زاده: در دوره شما، دادستانی فقط مخالفتش را ابراز کرد و جلوی بولدوزرهای شما را نگرفت.

سهیلی: خب در آن زمان، دادستانی گام‌های اول مخالفت را برمی‌داشت.

شهرآرا: جناب آقای سهیلی! آینده پروژه کمربندی جنوب مشهد هنوز به‌طور قطع مشخص نیست. آقای شعرباف پیشنهاد می‌دهند از طرح تفصیلی برای آینده این پروژه استفاده و تبدیل به اکوپارک شود، شما باتوجه به اینکه تکمیل کمربندی را ضرورت شهر می‌دانید، چه نظری دارید؟

سهیلی: خب اینکه آقای شعرباف می‌گویند برای تعیین تکلیف پروژه کمربندی جنوبی، از مشاور طرح تفصیلی استفاده کنیم، راه درستی نیست. اصلا شأن نزول طرح تفصیلی نیست که درباره این مسئله که باید در طرح جامع، تعیین تکلیف شود و در این طرح دیده هم شده است، حالا بگوییم طرح تفصیلی نظر بدهد. اگر مبنا بر تغییر پروژه کمربندی جنوبی باشد، باید در بازنگری طرح جامع دیده شود. اینکه طرح تفصیلی بخواهد طرح جامع را زیر سؤال ببرد، اختیارات بیشتری می‌خواهد. از طرفی طرح تفصیلی نمی‌تواند کاری انجام دهد که با طرح جامع مغایرت داشته باشد. پیشنهاد من برای آینده کمربندی جنوبی، این است که با رویکردی کارشناسانه تمام اسناد، مطالعات و اطلاعات مربوط به این پروژه را در یک فضای مجازی و دردسترس برای تمام نخبگان و کارشناسان و مدیران قرار بدهند. نکته بعدی اینکه مرکز پژوهش‌های شورای شهر نقش واقعی خود را ایفا کند و یک گفتمان کارشناسانه صورت بگیرد. فراخوان داده شود تا به دور از فضای سیاسی، در یک فضای آرام انواع راهکارها بررسی شود. به نظر من هنوز کارشناسان به پروژه کمربند جنوبی، ورود جدی نکرده‌اند.

شعرباف: آقای سهیلی! شما می‌گویید طرح تفصیلی محفل قانونی نیست. بعد می‌گویید کارشناسان مختلف نظر بدهند و به اجماع برسند. جمعی از کارشناسان با اجرای طرح کوه‌پارک، موافق هستند و مدیریت شهری هم پای کار آمده است. محفل قانونی همین تصویب اکوپارک اگر در طرح تفصیلی نباشد، کجاست؟ طرح فرنهاد در شورای پنجم، تحویل گرفته شد اما چون این طرح، ناقص است، همان موقع اعلام شد که بسیاری از مغایرت‌ها و تغییرها در طرح تفصیلی بیاید، بنابراین آن وظیفه جامع‌نگرانه باید در طرح تفصیلی دیده شود. از طرفی با بازنگری طرح جامع نیز نمی‌توان مشکل کمربند جنوبی شهر را حل کرد، زیرا در بهترین حالت، بازنگری آن به بیشتر از ۱۰ سال زمان نیاز دارد.

سهیلی: باید به یک وفاق قانونی نخبگانی و مدیریت شهری برسیم. اگر بخواهیم یک برخورد فعال کنیم، به نظرم بهترین راه‌حل، بازنگری طرح جامع است. این فرض شماست که بازنگری طرح جامع، ده‌ها سال به طول می‌انجامد اما این‌طور نیست.

شعرباف: مگر در بحث مشاور فرنهاد و بحث تصویب طرح جامع، شاهد نبودیم که بیش از ۱۰ سال طول کشید و دست‌آخر هم یک طرح جامع ناقص را با بیش از ۱۰۰ ایراد و اشکال و مغایرت و نقص، ابلاغ کردند و اسناد آن تحویل گرفته شد؟

سهیلی: آقای شعرباف! شما مسئله را پیچیده می‌کنید. مشابه بحث پروژه کمربند جنوبی را در بحث بافت پیرامون حرم مطهر رضوی داشتیم. مگر در طول یک سال، یک مشاور نظرش را درباره این بافت بیان نکرد؟ برای پروژه کمربندی جنوبی هم در طول یک سال، بازنگری آن در طرح جامع، امکان‌پذیر است.

شعرباف: آقای سهیلی! درست نیست که می‌گویید درباره کمربندی جنوبی طرح تفصیلی نمی‌تواند نظر دهد. در مصوبه تحویل‌گیری اسناد طرح جامع در دوره مدیریت شهری آقای تقی‌زاده خامسی، به‌صراحت اعلام شده است که برخی نواقص، ایرادها و مغایرت‌ها در طرح تفصیلی دیده شود.

شهرآرا: البته آقای کلائی به‌عنوان شهردار مشهد، این قول را دادند که حداقل درباره طرح کوه‌پارک، این بخش را در طرح تفصیلی بگنجانند تا تثبیت شود.

موحدی‌زاده: طرح جامع همان‌طور که از اسمش پیداست، طرحی برای درازمدت و ۲۰ سال و ۳۰ سال و حتی بیشتر است، همان‌طور که شهرهایی نظیر پاریس برای خودشان طرح صدساله تدوین کرده‌اند. یعنی برای ۱۰۰ سال دیگر پیش‌بینی کرده‌اند که توسعه شهر به کدام طرف باشد، دسترسی‌ها چگونه باشد، کاربری‌ها چگونه بارگذاری شوند. تمام مسائل طرح جامع را با توجه به تراکم جمعیت و کاربری و... پیش‌بینی کرده‌اند، لذا نمی‌توانیم هر روز و هر موقعی که دلمان خواست، طرح جامع را بازنگری کنیم. طرح جامع مکانیسم پیچیده و طولانی‌مدتی دارد که نمی‌توان فقط برای یک پروژه، بازنگری آن را در مسیر انداخت. اگر در مراکز مشاوره‌ای و تحقیقاتی به یک نتیجه قطعی برای ادامه تعیین تکلیف پروژه کمربندی جنوبی برسیم، راه‌حل اجرایی هم دارد و راه قانونی آن باز است. به‌طور مثال شهرداری طرح نهایی پروژه کمربند جنوبی را در قالب لایحه ارائه کند یا شورای شهر به‌صورت طرح ارائه کند و مصوب شود و درنهایت فرمانداری تایید کند و اگر گفتند باید به کمیسیون ماده۵ برود، طرح آنجا هم فرستاده شود. اگر باز گفتند نیاز به تصویب شورای‌عالی شهرسازی دارد، به این شورا نیز فرستاده شود. البته شخصا با این روند که طرحی درباره مشهد، برود تهران و آنجا برای معابر و خیابان‌های ما تصمیم بگیرند، مخالفم و آن را روند درستی نمی‌دانم. اختلاف‌نظرهای زیادی را با «مجموعه مصوبات تهران برای مشهد» داریم، بنابراین ما راه را بسته نمی‌بینیم اما سخت و پیچیده است. اگر ستاد تدبیری هست و می‌شود مسائل شهر را آنجا حل کرد، خب برای رفع مسائل شهر می‌رویم و آنجا هم مصوبه می‌گیریم.

شعرباف: طرح‌های تفصیلی از آنجاکه نیاز نیست برای تصویب، مسیر تهران و شورای‌عالی شهرسازی را طی کنند، برای پروژه کمربند جنوبی شهر، راه هموارتری هستند. ضمن اینکه جالب است بدانید که در حوزه شهرسازی، نگاه غالب اصلا احداث کمربندی نیست. چون هزینه کار سنگین است، نقش بزرگراه را درنظر می‌گیرند و درواقع چیزی به نام کمربندی در حال حذف شدن است.

سهیلی: نکته دیگری که درباره کمربند جنوبی مشهد باید به آن توجه کنیم، این است که کمربندی‌ها یکی از راهکارهای کنترل محدوده شهرها هستند، لذا اگر با ایجاد کمربند سبز و سایر اقدامات، بتوان کاربری‌های اطراف کمربندی را هم کنترل کرد، بهترین راهکار برای کنترل محدوده مشهد است.

شهرآرا: در وضعیت کنونی، کوه‌پارک در بخشی از پروژه کمربندی جنوبی اجرا شده است. این طرح چه نقشی در سرنوشت پروژه کمربندی جنوبی می‌تواند داشته باشد؟ آیا تضمینی وجود دارد که کوه‌پارک برای آینده شهر تثبیت شود و دوباره به مسیر کمربندی تغییر داده نشود؟

رمضانی: در این مدت، استقبال مردم از اتفاقات بیشتر شده است. کمربند سبز که در ارتفاعات جنوبی مشهد ایجاد شده، استقبال مردم را به‌همراه داشته است. در سال ۹۸ آقای کلائی تلاش‌شان این بود که در قله زو برخی امکانات از جمله سرویس بهداشتی، نمازخانه و... برای مردم فراهم شود. شهرداری هزینه‌هایی را صرف کرد تا این ارتفاعات، تفرجگاه مردم باشد. ۳هزار و ۵۰۰هکتار کمربند سبز ایجاد کردیم. حدود یک‌میلیون و ۲۰۰هزار اصله درخت نیز از ۱۴ سال پیش در این محل کاشته شده است و هنوز هم کار جلو می‌رود تا به ۲۰هزار هکتار برسد و ارتفاعات را پوشش دهد. شورای حفظ حقوق بیت‌المال، سال ۹۵ این تکلیف را به شهرداری واگذار کرد که در ارتفاعات جنوبی و محل اجرای کمربندی، کوه‌پارک یا تفرجگاه ایجاد کند. این مقدمه کوه‌پارک بود که شهرداری در انتهای سال ۹۸ طرحی را به ستاد تدبیر استانداری برد و مجوز کوه‌پارک را گرفت. در روزهای آینده ان‌شاءا... شاهد افتتاح طرح کوه‌پارک خواهیم بود. تثبیت طرح کوه‌پارک، باید در طرح تفصیلی دیده شود. طرح کوه‌پارک باقدرت اجرا شده است اما نمی‌توان هیچ تعهدی داد که در دوره‌های بعدیِ مدیریت شهری، پروژه کمربندی جنوبی تکمیل نشود و زیر بار ترافیک نرود. در اجرای طرح کوه‌پارک، برخی مسیرها را تغییر دادیم؛ به‌طور مثال ورودی کمربندی جنوبی به هاشمیه را کلا بستیم و مسیر را به‌صورت پلکانی با بتن احداث کردیم؛ مسیری که حداقل از بین بردن آن، کار راحتی نیست. در همین مسیر برکه‌ای را در طرح کوه‌پارک درنظر گرفته‌اند. در قسمت‌های دیگر نیز تغییراتی رخ داده است و از همه مهم‌تر اینکه وقتی کوه‌پارک افتتاح شود و مردم از آن استفاده کنند، ظرفیت مردمی را هم برای حمایت از این طرح خواهیم داشت.

نکته مهم این است که اگر پروژه کمربندی جنوبی را ادامه بدهند و بسازند، این مانعی است برای نزدیک به ۲۰هزار هکتار فضای سبزی که قرار است در آینده تکمیل و ساخته شود و مردم از آن استفاده کنند.

موحدی‌زاده: در این ۵/۵ کیلومتری که قرار است کوه‌پارک ایجاد شود، مردم می‌توانند از طرف خیابان نخل، وارد کوه‌پارک شوند که انتهای آن به شهرک صابر و نزدیک پارک خورشید می‌رسد. چند روز قبل، از این بخش بازدید کردیم. طرح کوه‌پارک هدفش این است که نگذارد این سرمایه‌گذاری انجام‌شده در احداث مسیر کمربندی جنوبی به هدر برود، زیرا اگر به حال خودش رها شود، شرایط خیلی بدتر می‌شود. الان محیط، زنده و پویاست. درختکاری ادامه دارد. نیروهای شهرداری در این محدوده مستقر هستند و این محدوده را تمیز نگه می‌دارند. یک لاین پیاده‌روی و مسیر دوچرخه‌سواری ایجاد می‌شود که مردم می‌توانند از خیابان نخل وارد محدوده کوه‌پارک شوند. در مسیری ویژه، پیاده‌روی یا دوچرخه‌سواری کنند. بخشی هم برای پارکینگ خودروهای ورودی به طرح، درنظر گرفته شده است. اجازه ساخت‌وساز، راه‌اندازی رستوران و هتل و... را در محدوده کوه‌پارک نخواهیم داد. دغدغه‌هایی که دوستداران محیط‌زیست دارند، در این طرح رعایت خواهد شد، ضمن اینکه همه‌چیز نسبی است. بالاخره باید در یک جاهایی واقع‌گرا باشیم. شاید این طرح آرمانی نباشد اما بهتر از وضعیت بلاتکلیفی و رها بودن پروژه است.

شهرآرا: جناب آقای شعرباف! جنابعالی که منتقد پروژه کمربندی جنوبی و معتقد هستید که این محدوده باید به‌عنوان منابع طبیعی و سرمایه شهر حفظ شود، چه دیدگاهی درباره طرح کوه‌پارک دارید و رویه فعلی مدیریت شهری را در اجرای این طرح، تا چه اندازه مناسب می‌دانید؟

شعرباف: پروژه کوه‌پارک از یک نظر، شروع شجاعانه‌ای است که بگوییم بله می‌شود بین آرای مختلف، بینابینی نیز تصمیم گرفت. من هم قبول دارم که کوه‌پارک اگر به‌صورت ماده قانونی در اسناد اجرا نشود، در آینده وضعیت مشخصی نخواهد داشت. امیدواریم قولی را که آقای شهردار برای تثبیت طرح کوه‌پارک داده‌اند، عملی کنند و در طرح تفصیلی هم بیاید.

سعید شعرباف
استاد دانشگاه:
مبنای طرحی که آقای شهردار در شرایط فعلی برای پروژه کمربندجنوبی انتخاب کردند یعنی یک اکوپارک و بارگذاری بسیار پایین و چیزی‌شبیه کوهستان پارک‌خورشید طرح دفاع‌پذیری است